

2.1.2.2. Βασικά χαρακτηριστικά Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον τομέα «Κοινωνική μέριμνα, υγεία, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός»

Το επίπεδο των κοινωνικών υποδομών στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έχει βελτιωθεί σημαντικά κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Ωστόσο, το χαμηλό σημείο εκκίνησης και οι νέες πιέσεις αλλά και απαιτήσεις που δημιουργούνται, σε συνδυασμό με τις μεταβολές στο κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο, οδηγούν στην ανάγκη περαιτέρω δραστηριοποίησης προς τη συνολική βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης αλλά και την εξισορρόπηση των παρεχόμενων υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα μεταξύ υπαίθρου και πόλεων.

Ειδικά στον **τομέα της Υγείας**, οι βασικές υποδομές στη Δυτική Μακεδονία συγκεντρώνονται σε τέσσερα Νομαρχιακά Νοσοκομεία στις πρωτεύουσες των Περιφερειακών Ενοτήτων και ένα στην Πτολεμαΐδα, με σημαντικές όμως ελλείψεις σε ιατρικό προσωπικό αλλά και μη ολοκληρωμένο εύρος παρεχόμενων υπηρεσιών. Δε φαίνεται να υπάρχει σε περιφερειακό επίπεδο η ολοκληρωμένη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και κάλυψη των κατοίκων της Δυτικής Μακεδονίας. Το στοιχείο αυτό ενισχύει τη σημαντική εξάρτηση της Περιφέρειας από την πόλη της Θεσσαλονίκης, αναφορικά με την παροχή υπηρεσιών υγείας, ενώ καταδεικνύει και την ανάγκη λειτουργίας ενός επαρκώς εξοπλισμένου και στελεχωμένου Περιφερειακού Συστήματος Υπηρεσιών Υγείας. Σημαντικής αξίας αναγνωρίζεται η συνέργεια μεταξύ των Μονάδων Υγείας και η *διαθεσιμότητα ενός στρατηγικού σχεδίου για την Υγεία σε περιφερειακή βάση* προς όφελος του πολίτη της Δυτικής Μακεδονίας.

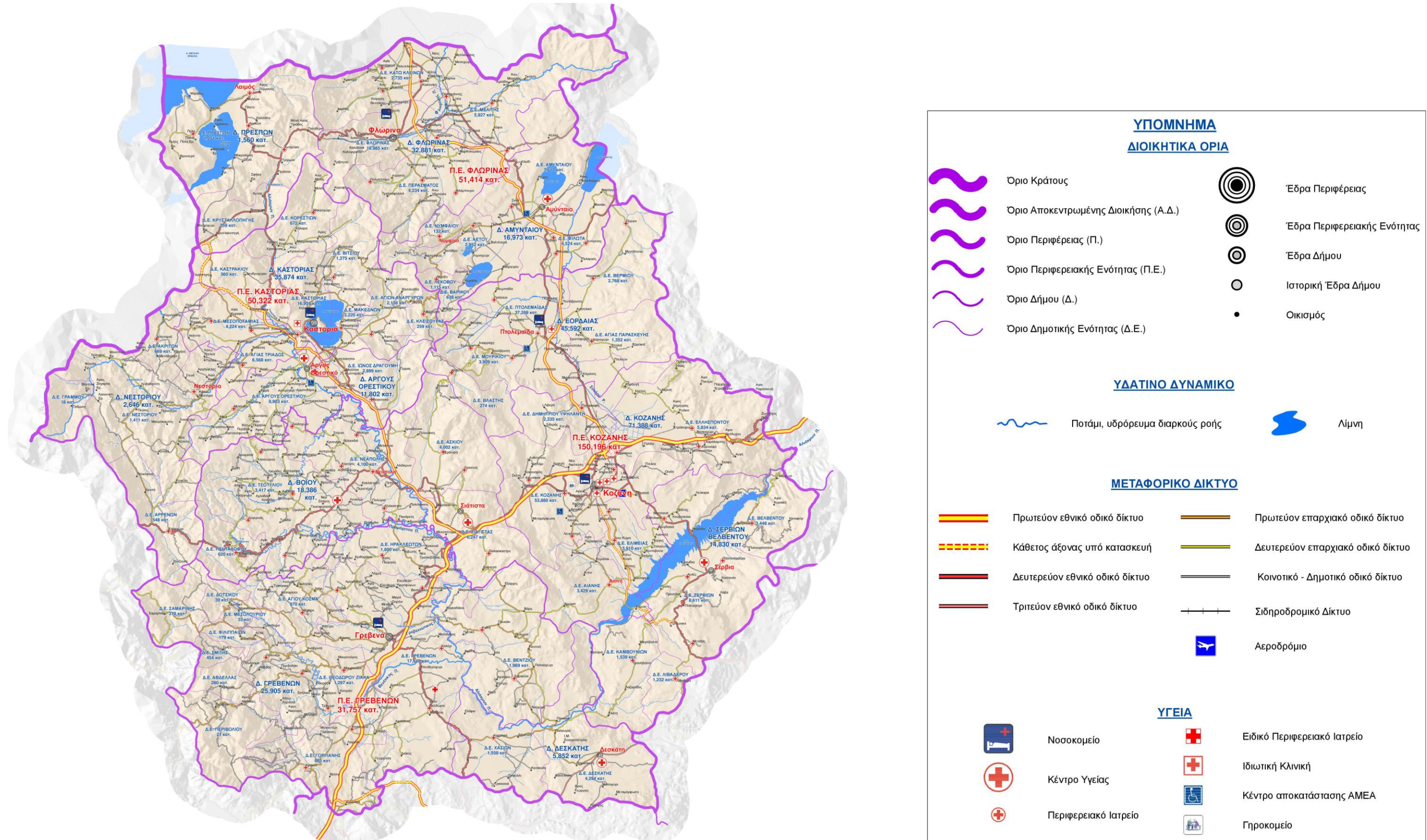
Στον **Πίνακα 28** και στο **Χάρτη 6** αποτυπώνονται αντιστοίχως οι υποδομές στον κλάδο υγείας και τα Νοσοκομεία, τα Κέντρα Υγείας και τα Κέντρα Ψυχικής Υγείας περιοχής εποπτείας της 3ης ΥΠΕ στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

Πίνακας 28. Δομές και Υποδομές Υγείας - Πρόνοιας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

	ΣΥΝ.	Περιφερειακές Ενότητες			
		Π.Ε. Γρεβενών	Π.Ε. Καστοριάς	Π.Ε. Κοζάνης	Π.Ε. Φλώρινας
Υπηρεσίες Υγείας (πλήθος)					
Τριτοβάθμια Φροντίδα Υγείας	0	0	0	0	0
Γενικά Νοσοκομεία	5	1	1	2	1
Κέντρα Υγείας	6	1	1	3	1
Περιφερειακά Ιατρεία	89	15	14	39	21
Υπηρεσίες Πρόνοιας (πλήθος)					
ΜΦΗ	22	1	1	16	4
Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας	5		1 (ΚΑΑΚΥΑΜΕΑ Άργους Ορεστικού)		4 (ΚΑΦΚΑ Αμυνταίου, Κ.Π.Μ.ΑΡ Φλώρινας, ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ Φλώρινας, Παιδόπολη «Αγία Όλγα» Φλώρινας)

Πηγή: ΑΝΚΟ

Χάρτης 6: Χάρτης Υγείας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Όλες οι μέχρι σήμερα παρεμβάσεις που σχετιζόνταν με την περιφερειοποίηση των υπηρεσιών υγείας δεν ολοκληρώθηκαν με αποτέλεσμα σήμερα να υφίσταται ένα κεντρικό σύστημα διοίκησης από το Υπουργείο Υγείας, με την παράλληλη ύπαρξη επτά Υγειονομικών Περιφερειών ως ΝΠΔΔ και 158 Νοσοκομείων που υφίστανται κυρίως ως ΝΠΔΔ. Σε επίπεδο αρμοδιοτήτων, το Υπουργείο κατέχει και διανέμει τους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους του συστήματος χωρίς να υφίστανται κριτήρια για την κατανομή ανά περιφέρεια. Οι Υγειονομικές Περιφέρειες ασκούν εποπτικό και ρυθμιστικό ρόλο ανάμεσα σε Υπουργείο και Νοσοκομεία. Όμως, διαχειρίζονται ελάχιστους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους. Τα ίδια τα νοσοκομεία παρέχουν άμεσα δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες υπηρεσίες υγείας ενώ, μέσω των Κέντρων Υγείας (Κ.Υ.) και Περιφερειακών Ιατρείων (Π.Ι.) που εποπτεύουν, παρέχουν και πρωτοβάθμιες υπηρεσίες υγείας³⁹.

Από το Ν. 3852/2010 «Πρόγραμμα Καλλικράτης» προέκυπτε σαφώς η κατεύθυνση προς την κατάργηση των Υγειονομικών Περιφερειών με μετακίνηση αρμοδιοτήτων προς τους Δήμους (κυρίως Π.Φ.Υ.) και προς τις Αυτοδιοικητικές Περιφέρειες (κυρίως Δημόσιες Υγείας) σε βάθος διετίας με την έκδοση των αναγκαίων διαπιστωτικών πράξεων. Ωστόσο, με το άρθρο 137 του Ν. 4052/12 (ΦΕΚ 41/Α'/1-3-12) καταργήθηκαν οι διατάξεις από την περίπτωση Ζ' του άρθρου 186 του Ν. 3852/2010 η υποπερίπτωση Ι α' έως και ε', περί εκχώρησης της αρμοδιότητας των Υγειονομικών Περιφερειών (ΔΥΠΕ) στις Αιρετές Περιφέρειες.

Με δεδομένη την αναγκαιότητα της περιφερειακής οργάνωσης του συστήματος υγείας και μετά από τα χρόνια της συσσωρευμένης εμπειρίας από όλες τις απόπειρες βελτίωσης και αλλαγής του, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διεκδικεί τη λήψη της πολιτικής απόφασης του Υπουργείου Υγείας για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος περιφερειακής διοίκησης του τομέα της Υγείας, με γνώμονα την αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων σε περιφερειακό επίπεδο και σκοπό τη βελτίωση της κατανομής των ανθρώπινων και οικονομικών πόρων μεταξύ των υπηρεσιών και νοσοκομείων των οικείων Περιφερειών. Η Αιρετή Περιφέρεια, ως ουσιαστικός «γνώστης των προβλημάτων στο χώρο της υγείας και συμπαραστάτης των τοπικών κοινωνιών», έχει τη δυνατότητα ανάληψης και επιτυχούς άσκησης των σχετικών αρμοδιοτήτων και, κατ'επέκταση, βελτίωσης της λειτουργίας των δομών υγείας⁴⁰.

Ήδη από τις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας είχε αναγνωριστεί η αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του αποκεντρωτικού μοντέλου διοίκησης στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του συστήματος υγείας. Στην εισηγητική έκθεση του Ν.

³⁹Επιχειρησιακό Σχέδιο Αναδιάρθρωσης Νοσοκομείων, Διαθέσιμο στο: <<http://anadiarthrosi-nosokomeion.nurs.uoa.gr/>>

⁴⁰ Βλ. και σχετικό Ψήφισμα του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΝΠΕ, 2 Μαρτίου 2012.

2889/2001, περί «Βελτίωσης και εκσυγχρονισμού του Εθνικού Συστήματος Υγείας και άλλες διατάξεις» βάσει τριών βασικών αξόνων -της Περιφερειακής Συγκρότησης του Ε.Σ.Υ., της Οργάνωσης των Νοσοκομείων και της Ανάπτυξης του Ανθρώπινου Δυναμικού-, αναφερόταν ότι: «...Η αποκεντρωμένη διοίκηση αποτελεί για χρόνια το μοναδικό και κατά κανόνα επιτυχημένο μοντέλο διοίκησης για όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Προς αυτή την κατεύθυνση πρέπει γρήγορα και εμείς να προχωρήσουμε. Τα Ναπολεόντιου τύπου αυταρχικά και συγκεντρωτικά μοντέλα που λειτουργούν στη χώρα μας, έχουν προ πολλού ξεπεραστεί. Μόνο με την αποκέντρωση θα μπορέσουμε να λύσουμε τα χρόνια προβλήματα διοίκησης, που μας ταλανίζουν. Το Υπουργείο θα παίξει τον επιτελικό ρόλο, που πρέπει να έχει και ο Υπουργός δεν θα αναλώνεται στην αντιμετώπιση της καθημερινότητας ... Αυτό επιτρέπει την αποτύπωση των πραγματικών αναγκών υγείας του πληθυσμού και το σχεδιασμό για την αντιμετώπιση αυτών των αναγκών. Με τον τρόπο αυτό αντιμετωπίζεται και η σημερινή ιδιόρρυθμη κατάσταση, όπου σε χώρους με γεωγραφική και κοινωνική ενότητα, όπως είναι οι περιφέρειες, παρατηρούνται μεγάλες ανισότητες στο επίπεδο και στην ποιότητα υπηρεσιών υγείας...»⁴¹

Σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, η 3η Υγειονομική Περιφέρεια (Υ.Πε.), σε συνεργασία με τις Μονάδες Υγείας, ορίζει τη **γενική περιφερειακή στρατηγική ανάπτυξης** και υλοποιεί την **εθνική πολιτική υγείας σε περιφερειακό επίπεδο**. Η 3η Υ.Πε. (Μακεδονίας) αποτελεί ΝΠΔΔ που ελοπτεύεται από το Υπουργείο Υγείας, έχει έδρα τη Θεσσαλονίκη και περιοχή ευθύνης τη Δυτική Μακεδονία και μέρος της Κεντρικής Μακεδονίας.

Στον **τομέα της Παιδείας**, πραγματοποιήθηκαν σημαντικές αλλαγές και συγχωνεύσεις τμημάτων στο Τ.Ε.Ι. Δυτικής Μακεδονίας και πλέον λειτουργεί η Σχολή Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στην πόλη της Φλώρινας (βλ. **Πίνακες 29 και 30**). Στο πλαίσιο της ευρύτερης επιστημονικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, είναι επιτακτική η αναβάθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μέσα από την ενδυνάμωση των σχολών του Πανεπιστημίου και του Τ.Ε.Ι. Το Πανεπιστήμιο μόλις το Φεβρουάριο του 2015 απέκτησε το «αυτοδιοίκητο», με αποτέλεσμα να αναμένεται καλύτερη ανάπτυξή του και συνεργασία – υποστήριξη.

Όσον αφορά στο θέμα των κτιριακών υποδομών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, στο πλαίσιο του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020 δημοπρατήθηκε με προϋπολογισμό 48,6 εκατ. € η «**Ανέγερση Πανεπιστημιούπολης Δυτικής Μακεδονίας στην περιοχή ΖΕΠ Κοζάνης**» που θα εδραιώσει το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας στην περιοχή ως πόλο δημιουργίας, αφομοίωσης και διάχυσης γνώσης και καινοτομιών

⁴¹ Επιχειρησιακό Σχέδιο Αναδιάρθρωσης Νοσοκομείων, Διαθέσιμο στο: <<http://anadiarthrosi-nosokomeion.nurs.uoa.gr/>>, Ιστορική ανασκόπηση.

και θα συμβάλλει στη μετεξέλιξη και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της. Επιπλέον, προετοιμάζεται σχετική πρόσκληση για την Πανεπιστημιούπολη στη Φλώρινα.

Σημειώνεται ότι πρόσφατη αλλαγή του θεσμικού πλαισίου για τη δυνατότητα της δημιουργίας μεταπτυχιακών τμημάτων από τα Ιδρύματα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσής μας αξιοποιείται από το ΤΕΙ και το Πανεπιστήμιο. Ιδιαίτερα, πρέπει να επισημανθεί η αρμονική συνεργασία τους με την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας για στήριξη μεταπτυχιακών τμημάτων τους.

Πίνακας 29. Σχολές και Τμήματα Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Παιδαγωγική Σχολή (έδρα: Φλώρινα)	Σχολή Καλών Τεχνών (έδρα: Φλώρινα)	Πολυτεχνική Σχολή (έδρα: Κοζάνη)	Υπό ίδρυση
<ul style="list-style-type: none">• Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης• Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών	<ul style="list-style-type: none">• Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών	<ul style="list-style-type: none">• Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών• Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής & Τηλεπικοινωνιών• Τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος (λειτουργία 2015-16)	<ul style="list-style-type: none">• Σχολή Δια Βίου Μάθησης• Σχολή Μεταπτυχιακών Σπουδών

Πηγή: www.uowm.gr

Πίνακας 30. Σχολές και Τμήματα Τ.Ε.Ι. Δυτικής Μακεδονίας

Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών (Σ.Τ.Ε.Φ.)	Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας (Σ.Δ.Ο.)	Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας και Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής (Σ.ΤΕ.ΓΕ.ΤΕ.ΤΡΟ.Δ.)	Σχολή Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας (Σ.Ε.Υ.Π.)
<ul style="list-style-type: none">• Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών Τ.Ε. (Κοζάνη)• Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών και Βιομηχανικού Σχεδιασμού Τ.Ε. (Κοζάνη)• Τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος και Μηχανικών Αντιρρύπανσης Τ.Ε. (Κοζάνη)• Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής Τ.Ε. (Καστοριά)• Τμήμα Ψηφιακών Μέσων και Επικοινωνίας Τ.Ε. (Καστοριά)	<ul style="list-style-type: none">• Τμήμα Λογιστικής και Χρημ/κονομικής (Κοζάνη)• Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων (Κοζάνη)• Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων (Γρεβενά)• Τμήμα Διεθνούς Εμπορίου (Καστοριά)	<ul style="list-style-type: none">• Τμήμα Τεχνολόγων Γεωπόνων (Φλώρινα)	<ul style="list-style-type: none">• Τμήμα Μαιευτικής (Πτολεμαΐδα)

Πηγή: www.teiwom.gr

Πρόσφατα έγινε δεκτή από την πολιτεία η πρόταση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και του Δήμου Εορδαίας για τη λειτουργία Σχολής Πυροσβεστών στην Πτολεμαΐδα στις εγκαταστάσεις της πρώην Σχολής Δημοτικής Αστυνομίας και Πολυθεματικού Εκπαιδευτικού Πάρκου Πολιτικής Προστασίας στις εγκαταστάσεις της ΑΕΒΑΛ. Η Σχολή Πυροσβεστών αναμένεται να ενταχθεί στο Μηχανογραφικό Δελτίο των Πανελλαδικών Εξετάσεων.

Το **πολιτιστικό απόθεμα** της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας είναι ιδιαίτερα πλούσιο, καθώς καταγράφεται ένας μεγάλος αριθμός σημαντικών και αξιόλογων πολιτιστικών πόρων όλων των ειδών και εποχών που μπορεί να κατηγοριοποιηθεί κυρίως, αλλά όχι αποκλειστικά, με χρονολογικά κριτήρια ⁴²:

- *Χώροι και μνημεία της αρχαιότητας.* Στην κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνονται αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία (πόλεις, ιερά, ταφικά μνημεία) από τους προϊστορικούς και ιστορικούς χρόνους μέχρι και τη ρωμαϊκή εποχή. Ιδιαίτερης σημασίας είναι ο Λιμναίος Οικισμός Διοσηλιού Καστοριάς (5000 π.Χ.), ο οποίος είναι και ο παλαιότερος που βρέθηκε στην Ευρώπη, και η αρχαία πόλη της Αιανής (5^{ος} αι. π.Χ.). Άλλοι γνωστοί αρχαιολογικοί χώροι είναι ο αρχ. χώρος στο Καστρί Πολυνερίου, η Διοικλητιανούπολη στο Άργος Ορεστικό, το Απολιθωμένο Δάσος Νόστιμου Καστοριάς, ο νεολιθικός οικισμός Αυγής Καστοριάς, ο αρχ. χώρος Λογκά Ελάτης, η ελληνιστική πόλη Πετρών, ο Προϊστορικός οικισμός Αγίου Παντελεήμονα Φλώρινας, η ελληνιστική πόλη Φλώρινας και ο Προϊστορικός οικισμός Αρμενοχωρίου.
- *Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά μνημεία.* Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται και μνημεία της Παλαιοχριστιανικής εποχής (παλαιοχριστιανική Βασιλική Αγίας Παρασκευής Κοζάνης με ψηφιδωτό δάπεδο, ψηφιδωτό δάπεδο στο Κάστρο της Καισαριάς Κοζάνης). Από τα πολυάριθμα βυζαντινά μνημεία ξεχωρίζουν η εκκλησία της Παναγίας της Καστριώτισσας (Κουμπελίδικη), με τη μοναδική ανθρωπόμορφη απεικόνιση της Αγίας Τριάδας, τα Ιουστινιάνεια τείχη, οι βυζαντινές εκκλησίες και τα παλιά αρχοντικά της Καστοριάς, η περίφημη Μονή ΙΜ Οσίου Νικάνορα Ζάβορδας, τα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία Αιανής, Βελβεντού, Πρεσπών και Γρεβενών και η Καστροπολιτεία Σερβίων.
- *Μνημεία της εποχής της Οθωμανικής κυριαρχίας.* Πρόκειται για μια μεγάλη σε εύρος χρονολογική εποχή, από την οποία διατηρούνται κατά βάση μνημεία υποδομών (κατά κύριο λόγο πέτρινα γεφύρια, τα οποία συνέδεαν οδικούς άξονες και βοηθούσαν και μεταφορά ανθρώπων και προϊόντων). Πέτρινα γεφύρια, κάποια από αυτά ιδιαίτερα εντυπωσιακά, βρίσκονται στους νομούς Γρεβενών, Καστοριάς και Κοζάνης. Μεγάλης ιστορικής σημασίας οθωμανικά κτίρια αποτελούν ο Μεντρεσές του Αχμέτ Πασά και

⁴² Επιχειρησιακός Σχεδιασμός Αντιπεριφέρειας ΠΑΙΔΕΙΑΣ - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ – ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, 2015

το Κουρσούμ Τζαμί στην Καστοριά.

- *Παραδοσιακοί οικισμοί – κτίρια παραδοσιακής δυτικομακεδονικής αρχιτεκτονικής - νεοκλασικά κτίρια.* Η κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνει τρεις υποκατηγορίες: α) παραδοσιακούς οικισμούς που απαντώνται σε όλους τους νομούς (ενδεικτικά αναφέρονται Κοζάνη: Σιάτιστα και Πεντάλοφος, Φλώρινα: Νυμφαίο, Καστοριά: χωριά Κορεστιών και Νεστόριο, Γρεβενά: Σμίξη), με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και αρχιτεκτονική, β) κτίρια (κατά κύριο λόγο ιδιωτικά) παραδοσιακής δυτικομακεδονικής αρχιτεκτονικής που δεσπόζουν ιδιαίτερα στην πόλη της Καστοριάς και στη Σιάτιστα, αποδεικνύοντας έμπρακτα τον πλούτο των κατοίκων των 17ου – 19ου αι., και γ) κτίρια (δημόσια και ιδιωτικά) του νεοκλασικού ρυθμού (ιδιαίτερα πόλη της Φλώρινας).
- *Κτίρια, τόποι και μουσεία βιομηχανικής κληρονομιάς.* Υλικά κατάλοιπα της βιομηχανικής ή και προβιομηχανικής και τεχνολογικής ανάπτυξης (ανενεργά βιοτεχνικά και βιομηχανικά συγκροτήματα, ορυχεία, βυρσοδεφεία κ.ά.). Ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα ορυχεία και τα εργοστάσια της ΔΕΗ (νομοί Κοζάνης και Φλώρινας) καθώς και το ανενεργό εδώ και πολλά χρόνια και ανεκμετάλλευτο βιομηχανικό συγκρότημα της ΑΕΒΑΛ στην Πτολεμαΐδα. Πρόκειται για μια ιδιαίτερη κατηγορία μνημείων, η οποία μπορεί να παίξει ιδιαίτερο ρόλο στη δημιουργία μιας σύγχρονης πολιτιστικής πολιτικής και ανάπτυξης όλης της Περιφέρειας.
- *Θρησκευτικά προσκνήματα.* Συμπεριλαμβάνονται δεκάδες εκκλησίες και μονές, ορισμένες από τις οποίες έχουν αποκτήσει υπερτοπικό ή και πανελλήνιο χαρακτήρα.
- *Μουσεία – Συλλογές.* Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται δημόσια, δημοτικά και ιδιωτικά Μουσεία και Συλλογές (αρχαιολογικά, ιστορικά, λαογραφικά, τέχνης, εκκλησιαστικά, βιομηχανικά κ.ά.). Από τα Μουσεία τα μεγαλύτερα είναι αρχαιολογικά-βυζαντινά⁴³, τα περισσότερα ωστόσο είναι μεγάλες και μικρές λαογραφικές συλλογές, οι οποίες προσπαθούν να διατηρήσουν τη νεότερη ιστορία και καθημερινότητα των κατοίκων της Περιφέρειας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποκτά και το Πάρκο Εθνικής Συμφιλίωσης στο Γράμμο τόσο για τη σύγχρονη ιστορία της χώρας, με τις μάχες που έλαβαν χώρα εκεί κατά τη διάρκεια του Εμφύλιου Πολέμου, όσο και την εντυπωσιακή χλωρίδα και πανίδα.
- *Εκδηλώσεις – Φεστιβάλ.* Ανάμεσα στις πάρα πολλές λαογραφικού χαρακτήρα εκδηλώσεις, διασυνδεδεμένες κατά κύριο λόγο με τοπικά προϊόντα και τον αθλητισμό, και τα δεκάδες τοπικά φεστιβάλ εντοπίζονται ορισμένα τα οποία τόσο

⁴³ Το Βυζαντινό μουσείο Καστοριάς διαθέτει μοναδική συλλογή που έχει «ταξιδέψει» και εκτεθεί στα μεγαλύτερα μουσεία του κόσμου. Μέρος της συλλογής αποτελεί η μοναδική εικόνα διπλής όψεως του 12^{ου} αιώνα, στην οποία από τη μια πλευρά αναπαρίσταται η Παναγία η Οδηγήτρια και από την άλλη ο Ιησούς εσταυρωμένος. Η εικόνα του Ιησού είναι γνωστή στη δύση ως *Η θλίψη του Θεανθρώπου* (γνωστή στα αγγλικά ως *Man of Sorrows*) που αργότερα ενέπνευσε τον Χέντελ στο ορατόριο «Μεσσίας».

από την άποψη της διοργάνωσης, όσο και από την άποψη του περιεχομένου και των τομέων καλλιτεχνικής δημιουργίας που αναπτύσσουν καθώς και της προβολής τους στα έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα μπορεί να χαρακτηριστούν ως υπερτοπικής (π.χ. καστονογιορτές), πανελλήνιας (π.χ. Αποκριές και Γιορτές της Γης στη Βλάστη Κοζάνης) και διεθνούς εμβέλειας (π.χ. River Party στο Νεστόριο Καστοριάς και Πρέσπεια) και καινοτόμου χαρακτήρα. Ενδεικτικά αναφέρονται το River Party στο Νεστόριο, τα Πρέσπεια, οι Γιορτές της Γης στη Βλάστη Κοζάνης οι Αποκριές - Μπουμπουσάρια – Ραγκουτσάρια, οι Μομώνεροι.

- *Γεωλογικά φαινόμενα.* Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν το γεωπάρκο «Μπουχάρια-Νοχτάρια» στο νομό Κοζάνης, το όρος Μπούρινος στο νομό Κοζάνης, η Βάλια Κάλντα και το γεωπάρκο Τηθύος – Όρλιακα στο νομό Γρεβενών, το απολιθωμένο δάσος στο Νόστιμο Καστοριάς, το Βίτσι και ο Γράμμος.

Συγκεκριμένα, στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας καταγράφονται συνολικά⁴⁴ **42** κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι – μνημεία της προϊστορικής και κλασικής εποχής, **283** της βυζαντινής και μεταβυζαντινής εποχής και **175** της νεότερης εποχής. Επίσης, καταγράφονται συνολικά **63** σπήλαια (κηρυγμένα και μη). Η πλειονότητα των κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων – μνημείων της προϊστορικής και κλασικής εποχής συγκεντρώνεται στην ΠΕ Κοζάνης (26). Οι υπόλοιποι αρχαιολογικοί χώροι – μνημεία της προϊστορικής και κλασικής εποχής κατανέμονται ως εξής: 3 στην ΠΕ Γρεβενών, 6 στην ΠΕ Καστοριάς και 7 στην ΠΕ Φλώρινας. Οι *σημαντικότεροι αρχαιολογικοί χώροι* της Περιφέρειας είναι οι ακόλουθοι:

- Αρχαιολογικός χώρος Αιανής
- Αρχαιολογικός Χώρος Δισπηλιού

Όσον αφορά τους κηρυγμένους *αρχαιολογικούς χώρους – μνημεία της βυζαντινής και μεταβυζαντινής εποχής*, η πλειονότητά τους συγκεντρώνεται στις ΠΕ Κοζάνης (111) και Καστοριάς (90). Οι υπόλοιποι αρχαιολογικοί κατανέμονται ως εξής: 51 στην ΠΕ Γρεβενών και 31 στην ΠΕ Φλώρινας. Οι βυζαντινές και μεταβυζαντινές αρχαιότητες περιλαμβάνουν ως επί το πλείστον Ιερούς Ναούς και Ιερές Μονές. Ειδικότερα στην Καστοριά και στη Σιάτιστα, σημαντικός είναι και ο αριθμός των οικιών-αρχοντικών. Στην ΠΕ Γρεβενών απαντώνται πολλά αξιόλογα γεφύρια, τα οποία θεωρούνται τα μεγαλύτερα και εντυπωσιακότερα όλης της Μακεδονίας και συγκεντρώνονται ως επί το πλείστον στον Βενέτικο ποταμό.

⁴⁴ ΥΠΕΚΑ, Μελέτη Αξιολόγησης Αναθεώρησης και Εξειδίκευσης Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, ΕΙΔΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΟΠΙΟ, Απρίλιος 2015, σελ. 40-41.

Όσον αφορά τα κηρυγμένα μνημεία της νεότερης εποχής, η πλειονότητά τους συγκεντρώνεται στην ΠΕ Καστοριάς (74) και κυρίως στην πόλη της Καστοριάς. Τα υπόλοιπα μνημεία της νεότερης εποχής κατανέμονται ως εξής: 6 στην ΠΕ Γρεβενών, 49 στην ΠΕ Κοζάνης (κυρίως στη Σιάτιστα) και 46 στην ΠΕ Φλώρινας (κυρίως στην πόλη της Φλώρινας). Τα νεότερα μνημεία περιλαμβάνουν ως επί το πλείστον οικίες-αρχοντικά.

Επίσης, στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας υπάρχουν οι ακόλουθοι **χαρακτηρισμένοι ιστορικοί τόποι**⁴⁵:

- Στην Καστοριά, ο επί της Ακροπόλεως και παρά την νέα δεξαμενή Καστοριάς και σε ακτίνα 6 μέτρων χώρος.
- Οι συνοικίες Αποζάρι και Ντολτσό της Καστοριάς.
- Η περιοχή του οικισμού Σπηλαιού Γρεβενών.
- Οι συνοικίες "Χώρα" και "Γεράνεια" της Σιάτιστας.
- Το ιστορικό κέντρο της Φλώρινας.
- Ο οικισμός Νυμφαίο στην Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας.
- Ο οικισμός Πολυκέρασο στην Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς.
- Η περιοχή που περικλείεται από τη γραμμή των αρχαίων τειχών στη θέση Αρμενοχώρι στο Άργος Ορεστικό.
- Το κτήμα της Γεωργικής Σχολής Φλώρινας.

Το πολιτιστικό στοιχείο, παράλληλα με τον **Αθλητισμό** και ειδικότερα την ανάπτυξη δραστηριοτήτων σε οργανωμένους χώρους (π.χ. Χιονοδρομικά Κέντρα Βασιλίτσας, Βίγλας - Πισοδερίου, Βιτσιού) και εγκαταστάσεις (π.χ. ναυταθλητικές εγκαταστάσεις λιμνών Καστοριάς, Πολυφύτου), συντελεί στη διαμόρφωση του δομημένου τρίπτυχου «*Πολιτισμός - Αθλητισμός - Τουρισμός*» (βλ. **Πίνακα 31**). Πρόκειται για το πλαίσιο των υπηρεσιών αναψυχής και δημιουργίας των κατοίκων της ίδιας της περιοχής, αλλά και το σημαντικό διαθέσιμο για την υποστήριξη της οικονομίας με νέες οικονομικού χαρακτήρα δραστηριότητες. Προς αυτή την κατεύθυνση καλείται να συμβάλει και η ανάπτυξη της *κοινωνικής οικονομίας*, με έμφαση στις υπηρεσίες κοινωνικού χαρακτήρα προς τους πολίτες.

⁴⁵ ΥΠΕΚΑ, Μελέτη Αξιολόγησης Αναθεώρησης και Εξειδίκευσης Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, ΕΙΔΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΟΠΙΟ, Απρίλιος 2015, σελ. 41.

Πίνακας 31. Αθλητικές Υποδομές Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

	ΣΥΝ.	Περιφερειακές Ενότητες			
		Π.Ε. Γρεβενών	Π.Ε. Καστοριάς	Π.Ε. Κοζάνης	Π.Ε. Φλώρινας
Γήπεδα	115	25	36	54	17
Κλειστά Γυμναστήρια	28	3	12	13	1
Κολυμβητήρια	4	1	0	3	
Εθνικά Στάδια	6	2	2	2	1
Αθλητικά Κέντρα					1
Εγκαταστάσεις Ναυταθλητισμού (εγκαταστάσεις ναυτικών ομίλων)	4	0	2	1	
Πίστες Μηχανοκίνητου Αθλητισμού	7	1	2	3	
Εγκαταστάσεις Αεροαθλητισμού	5	1	0	3	1
Άλλοι αθλητικοί χώροι	5	1	3	0	

Πηγή: ANKO

2.1.2.3. Βασικά χαρακτηριστικά Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον τομέα «Τοπική οικονομία και απασχόληση»

Η τοπική οικονομία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, όπως προαναφέρθηκε, αντιμετωπίζει *σημαντικές διαρθρωτικές αδυναμίες* και *έλλειμμα ανταγωνιστικότητας*, αποτέλεσμα των οποίων αποτελεί η αστάθεια των μακροοικονομικών μεγεθών της, το αρνητικό της εμπορικό ισοζύγιο και η ιδιαίτερα υψηλή ανεργία, ειδικά μετά την πρωτοφανή χρηματοοικονομική κρίση της τελευταίας πενταετίας.

Οι χαμηλές αποδόσεις του πρωτογενούς τομέα και η αποβιομηχάνιση, αποτέλεσμα της κρίσης στον κρατικό βιομηχανικό τομέα, αλλά και της σοβαρής επιβράδυνσης στον κλάδο της γουνοποιίας, οδήγησαν σταδιακά στην όξυνση φαινομένων όπως η ανεργία και η μετακίνηση από την ύπαιθρο στις πόλεις.

Η πρόδηλη ανάγκη σχεδιασμού και υλοποίησης ενός περιφερειακού ολοκληρωμένου σχεδίου ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών ενέργειας συνδέεται άμεσα ή έμμεσα και με άλλα κρίσιμα ζητήματα που άπτονται τόσο της συνέχισης της εξορυκτικής δραστηριότητας της ΔΕΗ, αναφορικά με τις μετεγκαταστάσεις οικισμών, τις αποκαταστάσεις εδαφών, την περιβαλλοντική προστασία και αναβάθμιση και την επαναπόδοση εκτάσεων, όσο και της προετοιμασίας της «μεταλιγνιτικής περιόδου».

Η διασύνδεση των ΑΠΕ και των διαφόρων μορφών που τις προσδιορίζουν με την ανάληψη τοπικής επιχειρηματικής δράσης μπορεί να αποτελέσει αντίβαρο στα